

OBLIGATÓRNE ZÁKONNÉ ZASTÚPENIE ŠTÁTU PROKURÁTOROM A NÁHRADA TROV KONANIA

Samotná okolnosť obligatórneho zákonného zastúpenia štátu ako strany konania príslušnou prokuratúrou nemôže byť dôvodom nepriznania nároku na náhradu trov konania protistrane, ktorá mala plný úspech vo veci. Uvedený prístup by bol v rozpore s vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu, keďže by popieral zásadu spravodlivej náhrady trov konania a súčasne by porušoval princíp rovnosti sporových strán. V tejto súvislosti nemožno argumentovať ani verejným charakterom žaloby prokurátora a jeho úlohou chrániť verejný záujem a zákonnosť, pretože by sa tak dialo za súčasného porušovania subjektívnych práv dotknutej strany.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 320/2020 zo 14. decembra 2021)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Martina Vernarského (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **M. B.**, zastúpenej JUDr. Dagmar Malaschitzovou, advokátkou, Černyševského 46, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Tmave č. k. 24Co/336/2016 z 5. apríla 2017 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Tmave č. k. 24Co/336/2016 z 5. apríla 2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Tmave č. k. 24Co/336/2016 z 5. apríla 2017 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Tmave na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Tmave **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **533,88 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 19. augusta 2019 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Tmave (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Sťažovateľka bola v procesnom postavení žalovanej v 2. rade stranou konania vedeného Okresným súdom Skalica (ďalej len „okresný súd“), v ktorom sa Slovenská republika, zastúpená Okresnou prokuratúrou Skalica (ďalej len „okresná prokuratúra“ alebo „žalobkyňa“), domáhala určenia neplatnosti prevodu majetku štátu na iné osoby na základe kúpnej zmluvy uzavretej medzi Slovenskou republikou – D. a pôvodným žalovaným v 2. rade M. B., predmetom ktorej boli nehnuteľnosti v katastrálnom území H. Okresný súd rozhodol vo veci samej v poradí druhým rozsudkom č. k. 2C/157/2008 z 2. júna 2016, ktorým žalobu v celom rozsahu zamietol s tým, že o trovách konania rozhodne do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Označený rozsudok nadobudol právoplatnosť 5. júla 2016.

3. Uznesením č. k. 2C/157/2008 zo 4. augusta 2016 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“) okresný súd prvým výrokom rozhodol, že žalovaný v 1. rade a žalovaná v 2. rade majú právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu, a druhým výrokom rozhodol, že štát nemá právo na náhradu trov konania. Okresný súd dospel k záveru, že vzhľadom na výrok rozhodnutia vo veci samej žalovaným vznikol v zmysle § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, keďže štát nebol v konaní ani čiastočne úspešný. Vychádzal z názoru, že v danom spore nešlo o prípad podľa ustanovenia § 261 CSP, keďže žalobu podľa § 12 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správe majetku štátu“) je oprávnený podať štát, pričom štát pri podaní žaloby a v konaní pred súdom zastupuje prokurátor.

4. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie v časti jeho prvého výroku podala žalobkyňa odvolanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a nesprávnej aplikácie rozhodných ustanovení CSP, ktorým žiadala, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zmenil tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania. Žalobkyňa v odvolaní tvrdila, že ustanovenie § 261 CSP dopadá aj na prípad uvedený v § 93 ods. 1 písm. c) CSP, keď prokurátor ako iný subjekt konania (nie strana konania) podáva žalobu podľa osobitného predpisu, teda aj podľa ustanovenia § 12 zákona o správe majetku štátu.

5. O odvolaní žalobkyne rozhodol krajský súd napadnutým uznesením, ktorým uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku zmenil tak, že žalovaní v 1. a v 2. rade nemajú nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, a súčasne žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Krajský súd, aplikujúc prvú vetu ustanovenia § 470 ods. 1 CSP, rozhodoval podľa ustanovení Civilného sporového poriadku a dospel k záveru, že na daný prípad je potrebné aplikovať § 261 CSP, podľa ktorého povinnosť nahradiť trovy konania nemožno uložiť prokurátorovi.

6. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia poukázal na ústavné vymedzenie prokuratúry v čl. 149 ústavy a jej úlohu, ktorou je ochrana objektívneho práva, teda zákonnosti. Z ústavného vymedzenia prokuratúry vyplýva, že táto je univerzálnym orgánom zákonnosti, ktorý svoju právomoc realizuje aj uplatňovaním verejnej žaloby v civilnom procese a v správnom súdnom procese. Po formálnej stránke oprávnenia prokurátora v civilnom sporovom konaní spočívajú v možnosti v zákonom ustanovených prípadoch podľa ustanovenia § 93 ods. 1 a 2 CSP (do 30. júna 2016 podľa ustanovenia § 35 Občianskeho súdneho poriadku) podať žalobu a vstúpiť do začatého konania. Spoločným menovateľom tejto ingerencie je verejný záujem na zabezpečení zákonnosti v tých veciach, na ktoré sa vzťahujú žalobné alebo vstupové oprávnenia prokurátora. Oprávnenie prokurátora podať žalobu, ak to ustanovuje osobitný predpis, podľa ustanovenia § 35 ods. 1 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v znení účinnom ku dňu začatia konania, sa s účinnosťou od 1. júla

2016 premietlo do ustanovenia § 93 ods. 1 písm. c) CSP. Spoločným menovateľom väčšiny žalobných oprávnení prokurátora je snaha zabezpečiť zákonnosť pri nakladaní s majetkom. Pôsobnosť prokurátora v civilnom sporovom konaní treba hľadať v osobitných úpravách. Buď podáva žaloby v mene prokuratúry alebo ako zástupca štátu. Z praktického hľadiska význam rozlišovania medzi tým, či prokurátor podáva alebo nepodáva žalobu ako zástupca štátu, spočíva v rovine formálnej (zo žaloby musí byť zrejmé, ako je táto prokuratúrou podávaná, teda pri podaní žaloby v mene štátu je nutné, aby za žalobcu bola označená Slovenská republika, zastúpená príslušnou prokuratúrou, a pri podaní žaloby v mene prokuratúry sa za žalobcu uvedie príslušná prokuratúra) a v rovine procesnej (žalobné oprávnenie štátu je dané, pričom normatívne je upravené zastupovanie štátu prokurátorom). V zmysle ustanovenia § 35 ods. 1 písm. a) OSP v znení účinnom ku dňu začatia konania [rovnako podľa § 93 ods. 1 písm. c) CSP] medzi žaloby podľa osobitných predpisov tak možno nepochybne zaradiť aj žalobu štátu, zastúpeného prokurátorom, podľa ustanovenia § 12 zákona o správe majetku štátu, ktorá má povahu výkonu kontrolného oprávnenia.

7. Krajský súd ďalej dôvodil, že na prokurátora sa bez obmedzenia vzťahuje záujmový princíp (§ 252 CSP) a žiadna zo strán nie je povinná platiť výdavky, ktoré jej v konaní vzniknú. V prípade prokurátora neprichádzajú do úvahy odôvodnené a účelne vynaložené výdavky spojené s jeho zastúpením advokátom alebo iným zástupcom. Ostatné, najmä hotové výdavky, znáša príslušná prokuratúra sama v rámci vlastného hospodárenia s verejnými prostriedkami. Ak vzniknú v súvislosti s vedením sporu na strane prokurátora trovy konania (napr. zložený preddavok na trovy dôkazu) a sú splnené podmienky na ich náhradu, môže súd procesne neúspešnej strane uložiť povinnosť nahradiť ich prokurátorovi. Pokiaľ ide o zodpovednosť za procesný úspech (§ 255 CSP) alebo zavinenie (§ 256 CSP), nemožno prokurátorovi uložiť povinnosť nahradiť trovy konania (§ 261 CSP). Toto pravidlo platí bezvýhradne a bez výnimky vo vzťahu ku všetkým subjektom, ktorým by mohol potenciálny nárok na náhradu trov konania vzniknúť.

8. Odvolací súd preto uzavrel, že v súdnej veci vo vzťahu k trovám konania vzniknutým žalovaným v 1. a v 2. rade nie je možné uložiť prokurátorovi konajúcemu ako zástupcovi štátu povinnosť nahradiť ich. Vo vzťahu k trovám odvolacieho konania uviedol, že v odvolacom konaní bola plne úspešná žalobkyňa, a preto jej vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

9. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Najvyšší súd uznesením č. k. 2Cdo/177/2018 z 30. apríla 2019 dovolanie sťažovateľky ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP bez toho, aby sa zaoberal jeho dôvodnosťou.

II.

Argumentácia sťažovateľky

10. Napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľka vyčíta arbitrárnosť, svojvôľu a nespravodlivosť. Za dôvod porušenia označených práv krajským súdom sťažovateľka považuje nesprávne posúdenie statusu prokurátora, nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 261 CSP a nerešpektovanie procesných účinkov úkonov, ktoré nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti nového procesného predpisu (§ 470 ods. 2 CSP).

11. Podľa sťažovateľky krajský súd zo skutkových zistení vyvodil nesprávne právne závery, keď rozhodol, že je vylúčené, aby štátu konajúcemu prokurátorom bola uložená povinnosť nahradiť trovy konania. V tomto kontexte odvolací súd vec nesprávne právne posúdil „jednak

smerom k nesprávnemu posúdeniu statusu prokurátora a jednak smerom k nesprávnej aplikácii... rozhodných ustanovení CSP“. Sťažovateľka bola v konaní pred súdom prvej inštancie úspešná, preto jej vznikol nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Považuje za nespravodlivé, aby ako úspešná strana sporu znášala trovy konania za úkony, ktoré by nemusela zaplatiť, keby nebolo v danej veci 16 rokov vedené konanie.

12. Sťažovateľka tvrdí, že súčasne došlo k porušeniu zásady rovnosti strán v civilnom spore a k porušeniu princípu legitímneho očakávania. Právo na náhradu trov konania si uplatnila riadne a včas, návrh spolu s vyčíslením trov doručila okresnému súdu 2. júna 2016 (teda za činnosti predošlej právnej úpravy), kedy súd meritórne rozhodol. Nová právna úprava síce vychádza z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (§ 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok úkonov, ktorý zostáva zachovaný aj po 30. júni 2016 (§ 470 ods. 2 CSP). Úplná aplikabilita ustanovení novej právnej úpravy sa podľa sťažovateľky uplatní až pri trovách konania, ktoré vznikli od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením princípu právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný (PL. ÚS 36/95).

III.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

13. Krajský súd vo svojom vyjadrení uviedol, že sa v celom rozsahu pridržiava skutkových zistení a právnych záverov vyplývajúcich z napadnutého uznesenia. Zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

14. Okresná prokuratúra v prípise doručenom ústavnému súdu uviedla, že k ústavnej sťažnosti sa bližšie vyjadrovať nebude. Súčasne uviedla, že sa pridržiava skutočností uvedených v odvolaní okresnej prokuratúry podaného proti uzneseniu súdu prvej inštancie, na podklade ktorého odvolací súd napadnutým uznesením zmenil prvý výrok uznesenia súdu prvej inštancie a s ktorým sa okresná prokuratúra v plnom rozsahu stotožňuje.

15. Zúčastnená osoba, ktorou je D., nevyužila možnosť vyjadriť sa v konaní pred ústavným súdom.

III.3. Replika sťažovateľky:

16. Sťažovateľka v reakcii na vyjadrenie krajského súdu uviedla, že krajský súd zo skutkových zistení vyvodil nesprávne právne závery, keď rozhodol, že je vylúčené, aby štátu konajúcemu prokurátorom bola uložená náhrada trov konania. S poukazom na vymedzenie procesnej subjektivity v Civilnom sporovom poriadku a doterajšou judikatúrou nemožno prokurátora v danom sporovom konaní formálne považovať za osobu s procesnou spôsobilosťou. Podaním žaloby o určenie neplatnosti prevodu vlastníctva štátu sa prokurátor stáva zákonným sprostredkovateľom zabezpečenia ochrany práv strany s procesnou subjektivitou v konaní pred súdom (R 41/1997). Naplnením úlohy orgánu právnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa nemôže zmeniť jeho postavenie na postavenie účastníka konania (bráni tomu aj absencia akejkoľvek kauzálnosti k predmetu základného konania, k hmotnoprávnemu vzťahu). Do pôsobnosti prokurátora patrí vystupovanie za štát v civilnom sporovom konaní aj vo veciach týkajúcich sa majetku štátu v zákonom určených prípadoch. Prokurátor nepodáva

žalobu na zahájenie civilného sporového konania o neplatnosť zmluvy o prevode majetku štátu vlastným menom, a preto v prípade, že žalobu podáva ako zástupca štátu, potom CSP nepriznáva prokurátorovi spôsobilosť byť stranou sporu. Z uvedeného vyplýva, že stranou sporu a subjektom, ktorému vzniká právo alebo povinnosť na náhradu trov konania, je štát, ktorý je pri podaní návrhu a počas súdneho konania len zastúpený prokurátorom. Nejde teda o prípad podľa § 261 CSP, podľa ktorého povinnosť nahradiť trovy konania nemožno uložiť prokurátorovi. V danom konaní túto povinnosť nesie štát.

17. Súd prvej inštancie vo veci samej rozhodol za účinnosti starej právnej úpravy (OSP), ktorá umožňovala „odložiť“ rozhodnutie o trovách konania, až kým rozhodnutie vo veci samej nenadobudne právoplatnosť (§ 151 ods. 3 OSP). Nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (§ 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok úkonov, ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (§ 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016, podľa ktorej prokurátor nemôže byť súdom zaviazaný na náhradu trov konania (§ 261 CSP), sa v danom prípade nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Krajský súd pri rozhodovaní teda celkom opomenul, že s princípom okamžitej aplikability procesnoprávných noriem je komplementárne spojené osobitné pravidlo v podobe zachovania účinkov (procesných) úkonov vykonaných v konaniach podľa zrušenej právnej úpravy (tzv. princíp justifikácie účinkov procesných úkonov). Justifikujú sa pritom účinky všetkých procesných úkonov, teda nielen strán, ale aj súdu a ďalších subjektov civilného procesu.

18. Sťažovateľka súčasne vyslovila súhlas s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

19. Vec napadla ústavnému súdu 19. augusta 2019 a bola pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. V zmysle čl. II bodov 3.3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 je na konanie vo veci príslušný tretí senát ústavného súdu v zložení Robert Šorl (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Martin Vernarský.

20. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na jej tvrdení o nesprávnom posúdení statusu prokurátora a o nesprávnej aplikácii ustanovenia § 261 CSP krajským súdom. Sťažovateľka tiež vyčíta krajskému súdu, že nerešpektoval procesné účinky tých úkonov, ktoré nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti CSP (§ 470 ods. 2 CSP).

21. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Civilnom sporovom poriadku určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. ÚS 56/05, IV. ÚS 147/08).

22. Rozhodnutie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť vyslovenia porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní sťažností, ktoré smerujú proti rozhodnutiam všeobecných súdov v častiach, ktoré sa týkajú problematiky (náhrady) trov konania, t. j. problematiky, ktorá má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, postupuje nanajvyš zdržanlivo a k prípadnému zrušeniu napadaného výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu (resp. práva na spravodlivé súdne konanie) zvlášť extrémnym spôsobom, alebo ak zistí, že napadnutým rozhodnutím došlo zároveň aj k neprípustnému zásahu do iných ústavou garantovaných práv (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

23. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia dospel k záveru o dôvodnosti odvolania žalobkyne, keď konštatoval, že v súdnej veci vo vzťahu k trovám konania vzniknutým žalovaným v 1. a v 2. rade nie je možné uložiť prokurátorovi konajúcemu ako zástupcovi štátu povinnosť nahradiť ich. Poukázal pritom na špecifické postavenie prokurátora v rámci sporového konania vyplývajúce zo základných úloh prokuratúry (čl. 149 ústavy). V zmysle ustanovenia § 35 ods. 1 písm. a) OSP v znení účinnom ku dňu začatia konania [rovnako podľa § 93 ods. 1 písm. c) CSP] medzi žaloby podľa osobitných predpisov možno nepochybne zaradiť aj žalobu štátu zastúpeného prokurátorom podľa ustanovenia § 12 zákona o správe majetku štátu, ktorá má povahu výkonu kontrolného oprávnenia. Odvolací súd na základe uvedeného uzavrel, že na daný prípad je potrebné aplikovať § 261 CSP.

24. Podľa § 12 zákona o správe majetku štátu účinného ku dňu začatia konania ak pri prevode majetku štátu na iné osoby boli porušené ustanovenia tohto zákona alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov, je štát oprávnený podať návrh na určenie neplatnosti prevodu vlastníctva. Pri podaní návrhu a v konaní pred súdom zastupuje štát prokurátor.

25. Podľa § 35 ods. 1 písm. a) OSP v znení účinnom ku dňu začatia konania prokurátor môže podať návrh na začatie konania, ak to ustanovuje osobitný zákon.

26. Podľa § 93 ods. 1 písm. c) CSP prokurátor môže podať žalobu, ak to ustanovuje osobitný predpis.

27. Podľa § 261 CSP povinnosť nahradiť trovy konania nemožno uložiť prokurátorovi.

28. Podľa § 470 ods. 1 CSP ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

29. Podľa § 470 ods. 2 prvej vety CSP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

30. Právna úprava náhrady trov konania v sporovom konaní sa podľa doterajšej úpravy v Občianskom súdnom poriadku, ako aj podľa novej úpravy účinnej od 1. júla 2016 v Civilnom sporovom poriadku spravuje zásadou úspechu v konaní/spore. Zásada úspechu vo veci (zásada zodpovednosti za výsledok sporu) sa uplatní tak, že neúspešná strana sporu je povinná nahradiť v spore úspešnej strane trovy konania, ktoré úspešnej strane vznikli. Nárok na náhradu trov konania má strana sporu voči protistrane (§ 255 a nasl. CSP).

31. Z § 12 zákona o správe majetku štátu a § 35 ods. 1 písm. a) OSP v znení účinnom ku dňu začatia konania vyplýva, že v posudzovanom prípade stranou konania v procesnom postavení žalobcu bola Slovenská republika, ktorú v konaní ex lege zastupoval prokurátor okresnej prokuratúry. Prokurátor, resp. okresná prokuratúra ako štátny orgán nebola stranou predmetného konania. Skutočnosť, či je stranou konania štát, alebo je ňou štátny orgán, explicitne rozlišuje aj Civilný sporový poriadok v ustanoveniach § 135. Nemožno preto

súhlasit s názorom krajského súdu, že toto rozlišovanie je z procesného hľadiska bez právneho významu.

32. Z porovnania doterajšej a novej právnej úpravy vyplýva, že ustanovenie § 261 CSP je prevzatím právnej úpravy obsiahnutej v § 148a OSP. Naďalej platí, že povinnosť nahradiť trovy konania nemožno uložiť prokurátorovi, pričom uvedené sa vzťahuje na prípady podania žaloby podľa § 93 ods. 1 CSP, ako aj vstupu do začatého konania podľa § 93 ods. 2 CSP.

33. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného, konštatuje, že právny názor, podľa ktorého § 261 CSP nedovoľuje uložiť prokurátorovi konajúcemu ako zástupca štátu povinnosť nahradiť trovy konania, je ústavne neudržateľný. Povinnosť nahradiť žalovaným trovy konania totiž nebola uznesením okresného súdu, ktoré krajský súd ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením zmenil, uložená prokurátorovi ako zástupcovi štátu, ale Slovenskej republike ako strane konania. Samotná okolnosť obligatórneho zákonného zastúpenia štátu ako strany konania príslušnou prokuratúrou nemôže byť dôvodom nepriznania nároku na náhradu trov konania strane, ktorá mala plný úspech vo veci. Uvedený prístup by bol v rozpore s vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu, keďže by popieral zásadu spravodlivej náhrady trov konania a súčasne by porušoval princíp rovnosti sporových strán (čl. 6 CSP). V tejto súvislosti nemožno argumentovať ani verejným charakterom žaloby prokurátora a jeho úlohou chrániť verejný záujem a zákonnosť, pretože by sa tak dialo za súčasného porušovania subjektívnych práv dotknutej strany.

34. Poukazujúc na uvedené právne závery, ústavný súd konštatuje, že aplikácia ustanovenia § 261 CSP krajským súdom na prípad sťažovateľky je arbitrárna, pričom dôsledkom tejto arbitrárnosti je porušenie práv sťažovateľky.

35. Ústavný súd však súčasne nepovažoval za dôvodnú námietku sťažovateľky o nerešpektovaní ustanovenia § 470 ods. 2 CSP krajským súdom. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, čo napokon nespochybňuje ani sťažovateľka, že súd prvej inštancie vo veci samej rozhodol za účinnosti OSP, ktorý umožňoval „odložiť“ rozhodnutie o trovách konania (§ 151 ods. 3 OSP). Keďže rozhodnutie vo veci samej nadobudlo právoplatnosť za účinnosti CSP, krajský súd, aplikujúc ustanovenie § 470 ods. 1 CSP, rozhodoval o nároku na náhradu trov konania podľa ustanovení Civilného sporového poriadku. Skutočnosť, že sťažovateľka uplatnila nárok na náhradu trov konania ešte za účinnosti OSP, je v tejto súvislosti bez právneho významu.

36. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

37. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľky na zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci krajskému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (výrok 2). Krajský súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V.

Trovy konania

38. Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať náhradu trov konania, trovy konania však nevyčíslila. Ústavný súd preto priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 533,88 eur, ktoré vyplývajú z obsahu spisu.

39. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2019 je 163,33 eur a hodnota režijného paušálu je 9,80 eur. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 je 177 eur a hodnota režijného paušálu je 10,62 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 (podanie vyjadrenia k stanovisku krajského súdu).

40. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku nálezu).